

ChristenUnie

+ Geef geloof een stem *in Leeuwarden!*

Verkiezingsprogramma Gemeenteraadsverkiezingen 2018 - 2022

Programma ChristenUnie Leeuwarden 2018-2022

*Zet je in voor de bloei van de stad waarin je woont,
want de bloei van de stad is ook jullie bloei.
(Jeremia 29:7)*

Voorwoord

Voor u ligt het verkiezingsprogramma van de ChristenUnie voor de periode 2018-2022. In dit programma wordt beschreven waar de partij voor staat en waarop u de partij kunt aanspreken.

Vanwege de herinrichting met Leeuwarderadeel en delen van Littenseradeel en Menameradeel kunt u in november 2018 bij de verkiezingen aangeven welke koers we in de gemeente Leeuwarden gaan varen. Wij nodigen u hierbij uit om uw stem uit te brengen op de lijst van de ChristenUnie. We vinden het een voorrecht deze uitnodiging ook aan onze medeburgers uit Leeuwarderadeel, Littenseradeel en Menameradeel te richten.

De ChristenUnie Leeuwarden legt in dit programma uit wat zij met uw stem van plan is te gaan doen zowel in de gemeenteraad als daar buiten. In de periode tot de gemeenteraadsverkiezingen kunt u van onze activiteiten op de hoogte blijven via www.leeuwarden.christenunie.nl. Na een inleiding met onze visie en motivatie zal aan de hand van tien thema's het beleid van de ChristenUnie voor de komende periode uiteengezet worden. Met de term 'Leeuwarden' wordt in dit verkiezingprogramma de nieuw te vormen gemeente aangeduid en met de term 'ChristenUnie' de ChristenUnie in Leeuwarden.

Geef geloof een stem in Leeuwarden!

Fractie, steunfractie en bestuur
ChristenUnie Leeuwarden

Inhoudsopgave

Inleiding	4
Zorg en Welzijn	6
Werkgelegenheid & toerisme.....	7
Onderwijs.....	8
Wijken en dorpen	8
Openbare orde en veiligheid	9
Duurzaamheid	10
Verkeer en vervoer	11
Financiën	12
Cultuur	12
Sport	14

Inleiding

Verkiezingen gaan over mensen. Over u! Over onze ouders, onze kinderen, onze burens, de leerkracht op de school, onze werkgever en onze werknemers. Ze gaan over ons en onze manier van samenleven.

Wij geloven dat mensen geschapen zijn door God en dat Hij ons aan elkaar gegeven heeft om samen te leven. Om een samenleving te vormen. De ChristenUnie gelooft dat het in onze samenleving om veel meer gaat dan om geld en bezit. Het gaat vooral om zinvol leven, vrijheid en veiligheid.

Wij willen geen samenleving waarin ons verteld wordt wat we moeten denken en doen, maar wij willen vrijheid om te geloven en om zelf verantwoordelijkheid te nemen. Wij willen een gemeente waar een bescheiden overheid ruimte biedt aan inwoners die maatschappelijk initiatief tonen. We willen een wereld waarin we omzien naar elkaar. Een wereld die leefbaar blijft, ook voor onze kinderen.

Een samenleving met toekomst

In Leeuwarden en de dorpen er om heen gaat veel goed. De stad zit in de lift! Het aantal banen neemt langzaam toe, vrijwilligers zijn overal actief, Culturele Hoofdstad 2018 geeft een enorme impuls aan de stad. Tegelijk zijn er zorgen. Leeuwarden is nog steeds een van de armste steden van Nederland. Meer dan 20% van de basisschool kinderen leeft onder de armoedegrens. Verschillende wijken bungelen onderaan in de landelijk lijstjes en de stad heeft een zeer hoog aantal burgers in de bijstand.

In onze samenleving zijn normen en waarden niet vanzelfsprekend meer. De aanhoudende migratie van vluchtelingen plaatst ons voor grote uitdagingen. De hervormingen van het zorgstelsel zijn ingrijpend geweest en in Leeuwarden mensen dreigen tussen wal en schip te vallen. De manier waarop we met elkaar de samenleving vorm geven, staat meer dan ooit ter discussie.

De ChristenUnie onderkent dit en vindt dat het daarom meer dan ooit belangrijk is om te geloven in een stad/gemeente waar het niet meer gaat om 'ik' maar steeds meer om 'wij'. In een politiek van draagkracht en draagvlak. Daarom gaan wij met dit programma van hoop de komende verkiezingen in. Een programma met plannen voor Leeuwarden dat laat zien dat de ChristenUnie wil bouwen aan een samenleving waarin iedereen meetelt. Wij investeren in zorg voor elkaar, in de cruciale rol van gezinnen, in een dienstbare en rechtvaardige overheid, in moreel leiderschap, in godsdienstvrijheid, in een duurzame economie en in een zorgvuldige omgang met Gods schepping.

Geef geloof een stem

Bij het zoeken naar antwoorden op de uitdagingen van deze tijd laten wij ons als christelijke partij inspireren door de Bijbel. In de Bijbel gaat het over mensen, over samenleven en ook over de overheid. De Bijbel heeft een bevrijdende boodschap die hoop geeft voor de toekomst. Wij geloven daarom dat christelijke uitgangspunten in de politiek relevant zijn voor Leeuwarden.

De ChristenUnie-politici maken deel uit van een beweging van maatschappelijk betrokken christenen die op tal van plekken in de samenleving hun geloof een stem geven. Die hun geloof niet bewaren voor de kerk of thuis, maar uitdelen in de maatschappij. Die bereid zijn verantwoordelijkheid te nemen en samen te werken voor een betere samenleving.

Wij beseffen heel goed dat de overheid niet alle vraagstukken gaat oplossen. De samenleving is niet maakbaar. Maar de overheid is er volgens de ChristenUnie wel om het zwakke te beschermen en het sterke te reguleren, om zo vrede te stichten. De Bijbel roept ons op om *recht te doen, trouw te zijn, en nederig de weg te gaan die God van ons vraagt* (Micha 6:8).

De ChristenUnie is een landelijke, christelijke netwerkpartij. Dat biedt stabiliteit. Onze lokale standpunten zijn niet ad hoc opgeschreven maar gebaseerd op onze christelijke uitgangspunten. Tegelijk biedt het feit dat

de ChristenUnie actief is op alle niveaus van het openbaar bestuur uitstekende mogelijkheden om af te stemmen en om lokale zaken provinciaal of landelijk aan de orde te stellen (en andersom).

Van christenen voor alle mensen

De ChristenUnie is een partij *van christenen voor alle mensen*. Wij willen iets uitstralen en doorgeven van de liefde die God heeft voor deze wereld, voor Nederland, voor Leeuwarden. Doe met ons mee. Geef geloof een stem in Leeuwarden!

Zorg en Welzijn

Waar staat de ChristenUnie voor?

Wij staan voor een samenleving die naastenliefde als een werkwoord ziet. Je zorgt voor elkaar en ziet naar elkaar om. Nu gebeurt dat al vaak in gezinnen, in buurten, op school, op het werk of in andere netwerken. Maar deze netwerken redden het niet altijd, ondersteuning is soms nodig. In deze tijd van toenemend individualisme en **eenzaamheid** redden sommige mensen het gewoonweg niet.

De ChristenUnie zet daarom in op een **participatiesamenleving**: het is belangrijk dat mensen elkaar als het kan helpen en voor elkaar zorgen. Tegelijk moet de gemeente zorgen voor passende ondersteuning en hulp aan mensen die het niet op eigen kracht redden.

Een belangrijke groep die vatbaar is voor eenzaamheid, de **ouderen**, wordt steeds groter, ook in Leeuwarden. In combinatie met het brede onderwijs dat er in Leeuwarden is, ziet de ChristenUnie hier mooie kansen en verbindingen ontstaan. Naast **maatschappelijke stages** pleit de ChristenUnie ook voor een buddy-systeem tussen jongeren en ouderen om eenzaamheid aan te pakken. In het verlengde hiervan wil de ChristenUnie een stimuleringspakket met sociale, culturele en sportactiviteiten om ouderen burgers uit hun isolement te halen.

Een bijzonder zorgelijke zaak is de **armoede** in de stad, vooral in een aantal specifieke wijken. Meer dan 20% van de basisschoolkinderen leeft onder de armoede grens. Armoede vraagt daarom om een onorthodoxe en nog meer resultaatgerichte aanpak, want geen enkel kind hoort in armoede op te groeien. De ChristenUnie is daarom voor structureel extra geld naar **armoedebestrijding** en het doorzetten van de proef Big Society.

De gemeente moet ook zorg hebben voor **mantelzorgers**. Deze vaak onzichtbare krachten zijn van onbeschrijfelijke toegevoegde waarde voor de samenleving. Zij verrichten veelal zwaar fysiek en mentaal werk, waarbij ze zichzelf vaak weg cijferen. Het mede door de ChristenUnie geïnitieerde **respijthuis** voor mantelzorgers moet dan ook worden voortgezet.

Daarnaast hecht de ChristenUnie waarde aan een menselijke benadering van **asielopvang**. Het huidige inburgeringsbeleid moet worden verbeterd en hier moet meer geld voor vrijgemaakt worden. De ChristenUnie hecht er veel waarde aan dat de asielzoekers de normen en waarden van onze samenleving, de gedragsregels en de taal goed leren. De nieuwe inwoners met een migratieachtergrond moeten kennis maken met de gemeente. De ChristenUnie wil daarom dat er budget komt om maatschappelijke stages en vrijwilligerswerk voor nieuwkomers te verplichten. Kansen en de mogelijkheden voor een netwerk voor de vreemdelingen worden hierdoor vergroot, de aanvragen voor bijstand verminderd en het overlast ingeperkt. Leeuwarders en bedrijven worden uitgedaagd om mee te doen aan **inburgeringprojecten**. Daarnaast worden er ambtenaren gekoppeld aan inburgeraars, zodat de inburgeraar wordt geholpen bij het vinden van de juiste weg in de nieuwe gemeente Leeuwarden.

Illegale vluchtelingen en verwarde personen krijgen een **bed-bad-broodvoorziening** en begeleiding, zodat er een nieuw toekomstperspectief kan ontstaan. De ChristenUnie is voor het opzetten van één of twee opvanghuizen, samen de woningcorporaties, gemeente en kerken in Leeuwarden. Mede met de inzet van vrijwilligers in kerken, moet de opvang voor minimaal 10 plekken financieel mogelijk worden gemaakt.

In de afgelopen periode is het VN-verdrag over de rechten van personen met een handicap, mede dankzij inspanningen van de ChristenUnie, geratificeerd. Een inclusieve samenleving is daardoor dichterbij gekomen. Maar de ChristenUnie wil verder. **Mensen met een beperking** moeten mee kunnen doen. Ook daarvoor wil de ChristenUnie zich vol inzetten. Om die reden wil de ChristenUnie een **inclusieagenda** opstellen voor Leeuwarden om zo werkelijke stappen te maken naar de inclusieve samenleving. De gemeente zorgt dat haar gebouwen en voorzieningen goed toegankelijk zijn voor alle inwoners.

Om te voorkomen dat voor zowel mensen zelf, als ook schuldeisers en samenleving de gevolgen van schulden zich in rap tempo opstapelen, moet de gemeente snelle en toegankelijke **schuldhulpverlening** bieden. Wachttijden moeten zoveel mogelijk worden beperkt en als een schuldhulptraject start, moeten schuldeisers zo snel mogelijk worden geïnformeerd.

Hoewel wij het liefst een samenleving zouden zien waarin **voedselbanken** niet nodig zijn, zijn wij dankbaar voor het kostbare werk dat zij doen. Ook zij mogen op onze steun rekenen.

Het **Leger des Heils** moet een volwaardige partner zijn en blijven aangaande sociale zorg in Leeuwarden. Samenwerkingen tussen wijkteam en het Leger des Heils wil de ChristenUnie bevorderen.

Speerpunten in Leeuwarden zijn:

- + De gemeente ontwikkelt beleid op het gebied van Zorg en Welzijn alleen samen met de betrokken instellingen en met cliëntvertegenwoordiging, waarbij er meer ruimte komt voor eigen initiatief van de instellingen;
- + Wij blijven de respijtkamers voor tijdelijke opvang van kwetsbaren ter ontlasting van hun mantelzorger(s) ondersteunen;
- + De ChristenUnie wil de kosten voor overhead en kosten in de zorg terugbrengen. Dit geldt zowel voor de gemeente zelf als voor de aanbieders waar de gemeente mee samenwerkt: de kosten voor administratie en overhead blijven ten minste onder het landelijk gemiddelde;
- + Wij willen een 'Jong & Oud-Pact' sluiten met het onderwijs en de zorg, gericht op meer wederzijds contact tussen jongeren en ouderen en gericht op werkgelegenheid en ervaring voor jongeren en betrokkenheid en ondersteuning voor ouderen;
- + Er komt jaarlijks 100.000 euro extra beschikbaar voor armoedebestrijding;
- + Leger des Heils blijft volwaardige partner in samenwerking met de gemeente aangaande sociale zorg;
- + Geld vrijmaken voor realiseren van vrijwilligerswerk of een maatschappelijke stage voor de inburgeraar;
- + Opvanghuizen voor bed-bad-broodvoorzieningen moet financieel mogelijk worden gemaakt.

Werkgelegenheid & toerisme

Waar staat de ChristenUnie voor?

Wij geloven dat werken goed is voor de mens: het geeft zin en betekenis aan het leven en werk geeft vaak ook contacten met andere mensen. Voldoende werkgelegenheid is daarom erg belangrijk. We willen meer bedrijven verleiden om zich in Leeuwarden te vestigen. Daarnaast willen we met het Rijk nieuwe afspraken maken om meer **overheidswerk** naar Leeuwarden te halen en de huidige overheidsinstellingen te behouden.

Toerisme is essentieel voor de werkgelegenheid en inkomen in de dorpen en de stad. **Grou** is als Parel van Fryslân de toegangspoort naar nationaal park de Alde Feanen. En samen met **Warten** en **Warga** weerspiegelen deze dorpen de waterkant naar de stad Leeuwarden. De ChristenUnie is voor het versterken van deze toeristische plaatsen en de daarbij gerelateerde werkgelegenheid.

Ondernemers willen we koesteren, de ChristenUnie pleit daarom voor het schrappen van **onnodige regels**. Als gemeente willen we vooral bedrijvigheid mogelijk maken en ondersteunen. Tevens pleit de ChristenUnie voor het verminderen van controles als bedrijven zich goed aan de regels houden.

Instituten als **Wetsus**, de **Dairy Campus**, onze **hogescholen** en de **elfde faculteit** van de Rijksuniversiteit Groningen in onze gemeente, zien we als sterke merken. **Start-ups** die voortkomen en samenwerken met deze kennisinstellingen wil de ChristenUnie volop stimuleren en faciliteren binnen onze gemeente door onder ander een **starterskrediet**. Zodra deze bedrijven de start-up fase voorbij zijn, wil de ChristenUnie samen met de provincie kijken hoe deze bedrijven in Leeuwarden/Fryslân kunnen blijven.

Leeuwarden laat zich steeds meer zien als een stad die werkt aan een **circulaire economie** waarbij er aandacht is voor hergebruik van grondstoffen en **milieuvriendelijk produceren**. Initiatieven op dit vlak horen thuis in Leeuwarden. Om die reden willen we hier een extra investeringsfonds voor.

De ChristenUnie is tegen verdringing op de arbeidsmarkt door vrijwilligers.

Speerpunten in Leeuwarden zijn:

- + Extra inzet om bedrijven naar Leeuwarden te halen;
- + Maximale inzet om bedrijven uit Leeuwarden gemeentelijk werk te geven;
- + Zorgen voor minder regels en starten met regelvrije zones;
- + Nieuwe afspraken met het Rijk om meer overheidswerk naar Leeuwarden te halen en bestaande instellingen te behouden;
- + Samen met de provincie starterskredieten en een garantiefonds faciliteren om start-ups te houden;
- + Er komt een investeringsfonds voor circulaire bedrijven en productontwikkeling.

Onderwijs

Waar staat de ChristenUnie voor?

Vrijheid van geloof en levensovertuiging is voor de ChristenUnie van groot belang, daar hoort vrijheid van onderwijs bij. De ChristenUnie is voor voldoende aanbod van **bijzonder onderwijs**. Het wil af van knellende normen (**leerlingenaantallen**) die bepalen of scholen wel of niet open mogen blijven. De ChristenUnie koestert juist de **dorpsscholen**. Wij zijn voor **brede scholen**, ook bij samenwerking tussen openbaar en bijzonder onderwijs, waarbij de eigen identiteit voorop blijft staan en geborgd blijft. Scholenkoepels over gemeentegrenzen heen zijn voor ons mogelijk als de kwaliteit van het onderwijs maar gewaarborgd blijft. Er komt meer ruimte voor ouderbetrokkenheid bij basisscholen. **Passend onderwijs** is een groot goed en dat willen we ook van voldoende financiën voorzien. De ChristenUnie is voor meer ambachtsscholen waar het principe van **leerling-gezel-meester** geldt.

De ChristenUnie is trots op de **MBO's** in de gemeente en wil hier komende periode flink op in zetten. Want binnen Leeuwarden zijn er juist veel banen voor MBO-ers. Een **startkwalificatie** voor scholieren is daarom van groot belang. De ChristenUnie zet in op minimaal MBO2-niveau. **Verzuim** moet stevig aangepakt worden, waarbij er integraal gekeken wordt naar de oorzaken. Elke schoolverlater zonder startkwalificatie vindt de ChristenUnie er een te veel.

We zijn blij met de **elfde faculteit** van de rijksuniversiteit Groningen. Het geeft een impuls aan het wetenschappelijk onderwijs in de gemeente. Daarnaast koesteren we onze **HBO-instellingen** en zijn we blij met de fusie van de NHL en Stenden. De ChristenUnie wil inzetten op verdere versterking van de samenwerking tussen onderwijs en bedrijven. De **braindrain** in Leeuwarden moet gekeerd worden. De gemeente moet een rol spelen in het behouden van goed opgeleide mensen, mede door extra in te zetten op acquisitie om werkgelegenheid voor **hoog opgeleiden** in Leeuwarden te vergroten, zowel in de private als de publieke sector. Net zoals ruimte geven aan start-ups, die zorgen voor bedrijvigheid in Leeuwarden (zie ook het hoofdstuk werkgelegenheid).

Speerpunten in Leeuwarden zijn:

- + Alleen de kwaliteit bepaalt of een school open blijft. Wij koesteren de dorpsschool;
- + Brede scholen met behoud van eigen identiteit. Alle ruimte voor bijzonder onderwijs;
- + Zorgen dat iedereen met minstens een startkwalificatie op MBO2-niveau van school komt;
- + Extra inzet op bedrijvenacquisitie voor werk op ieder niveau en ruimte voor start-ups.

Wijken en dorpen

Waar staat de ChristenUnie voor?

De ChristenUnie waardeert **dorpen** ('kernen') en **wijken** als lokale gemeenschap en hecht aan het eigene en de vitaliteit van de lokale gemeenschap. De gemeente moet alle mogelijkheden benutten om bewoners van dorpen te betrekken bij zaken die hen raken. **Stiens** en de nieuwe dorpen van **Leeuwarderadeel**, **Littenseradeel** en **Menameradeel** zullen een goede plaats in de nieuwe gemeente moeten krijgen en daartoe zal de gemeente alle nodige middelen moeten inzetten.

Voor een betrokken kernenbeleid kiest de ChristenUnie voor het inzetten van **dorp- en wijkambassadeurs**. Dit zijn mensen die met beide benen in de dorpssamenleving staan en een makkelijke toegang hebben tot ambtenaren, raadsleden en wethouders.

De ChristenUnie stimuleert buurt-, wijk- en **dorpscoöperaties**. Wij geloven dat de wijken en dorpen van Leeuwarden vaak goed in staat zijn om zelf keuzes te maken. Om die reden willen we meer verantwoordelijkheid en **keuzevrijheid** aan hen geven. Dorpen en wijken krijgen daarom een **eigen budget** om voorzieningen te realiseren of te onderhouden. Ze moeten wel aangeven hoe ze samen met de inwoners hierover beslissingen willen nemen. Hetzelfde geldt bijvoorbeeld voor **windmolens**: als een dorp een windmolen wil, dan voegt de gemeentelijke overheid zich hier in. We realiseren ons dat er dus onderscheid tussen dorpen en wijken kan ontstaan.

Speerpunten in Leeuwarden zijn:

- + Dorpen en wijken krijgen een ambassadeur;
- + Dorpen en wijken krijgen meer ruimte om eigen keuzes te maken;
- + Dorpen en wijken krijgen een eigen budget voor voorzieningen;
- + Lokale initiatieven m.b.t. het onderhoud van de openbare ruimte (straat, plein, groen, water, sportvelden en speelterreinen) worden vanuit een coöperatieve instelling opgepakt.

Openbare orde en veiligheid

Waar staat de ChristenUnie voor?

De ChristenUnie wil een veilige stad en dorpen waar het goed werken, wonen en recreëren is.

Veiligheid is voor alle burgers van belang, en door een goede openbare orde kan de gemeentelijke overheid deze maximaal bevorderen. Bovendien heeft de overheid een belangrijke taak in het beschermen van de zwakkeren die niet voor zichzelf kunnen opkomen.

De ChristenUnie verwacht daarom van de gemeente en de politie dat de regels die gesteld zijn, worden gehandhaafd. Zowel in verschillende wijken van Leeuwarden als in verschillende dorpen is er grote problematiek met **softdrugs** bij (jonge) jeugd. De ChristenUnie is een groot voorstander van het harde optreden van de burgemeester bij toelating van jongeren onder de achttien jaar in **coffeeshops**. Daarnaast moet het **inwonerscriterium** voor versterking van drugs in coffeeshops worden gehandhaafd. De aanpak van **jeugdoverlast** moet versterkt worden voortgezet.

De komende jaren zal er meer aandacht moeten zijn voor het bestrijden van de **georganiseerde criminaliteit** en het aanpakken van **ondermijning** (verwevenheid van de onderwereld en de bovenwereld). Dit vraagt een extra investering van ten minste €150.000,-. Daarnaast moet het **Veiligheidshuis Fryslân** worden versterkt.

De ChristenUnie maakt zich hard voor een **vuurwerkvrije gemeente**, waar bij speciale gelegenheden alleen door de gemeente toegelaten professionals vuurwerk mogen afsteken. Veiligheid en milieu zijn hier zeer bij gebaat.

Terwijl de minimumleeftijd van **prostituees** in Leeuwarden 21 jaar is, is de leeftijd om een prostituee te bezoeken 16 jaar. Uit onderzoek is gebleken dat hoe jonger de prostituee-bezoekers zijn, hoe groter de kans is dat deze bezoekers op latere leeftijd frequente prostituee-bezoekers worden. De ChristenUnie staat voor een **ontmoedigingsbeleid** voor jonge prostituanten, met als eerste stap het verhogen van de minimumleeftijd voor bezoekers naar 18 jaar. De rechtspositie van prostituees moet verder worden verbeterd door hen te verplichten zich in te schrijven bij de gemeente en de Kamer van Koophandel. De ChristenUnie wil samen met de woningcorporaties zorgen voor goede huisvesting voor de vrouwen met een **centrale huiskamer**, die vrij toegankelijk is voor maatschappelijke organisaties die zich inzetten voor prostituees. De ChristenUnie wil het aantal ramen op de **Weaze** terugdringen en de Weaze waar mogelijk weer terugbrengen naar een mooie woonstraat.

Speerpunten in Leeuwarden zijn:

- + Extra financiële middelen voor het aanpakken van ondermijning en het bestrijden van georganiseerde criminaliteit. Het domein veiligheid moet verhoogd worden met 300.000 euro naar totaal € 800.000,-;
- + Voortzetting van de aanpak jeugdoverlast, met name in Grou en Cammingaburen;
- + Vuurwerk alleen bij speciale gelegenheden en alleen door professionals;
- + Concrete plannen van aanpak en resultaten voor verhoging van de wijkveiligheidsindex van de wijken Binnenstad, de Vlietzone, Schieringen, de Centrale en de Wielenpôle;
- + Duidelijke regels ter bescherming van prostituees en strengere regels voor prostituanten, samen met de woningcorporaties zorgen voor goede huisvesting voor de vrouwen;
- + Ontmoedigingsbeleid jonge prostituanten. Voorlichting op scholen over de situatie op de Weaze en de gevolgen van prostitutiebezoek. Minimumleeftijd in de APV voor prostituanten verhogen van 16 naar 18 jaar.

Duurzaamheid

Waar staat de ChristenUnie voor?

De ChristenUnie gelooft dat het aan ons is om de schepping zo goed mogelijk door te geven aan de volgende generaties. Dat vraagt om een duurzame aanpak waarbij het liefst zo min mogelijk gebruik wordt gemaakt van (oude) energie zoals **gas, olie en kolen**. **Gaswinning** in de gemeente Leeuwarden is uitgesloten. Wij willen ervoor zorgen dat Leeuwarden zelf in staat moet zijn om haar eigen energie op te wekken. Dat betekent het faciliteren van zonneparken, windmolens, zonnepanelen en andere vormen van **duurzame energie**. Maar dan alleen samen met de inwoners en niet zonder hen. Initiatieven zoals in Westeinde, waar wijkbewoners zelf met hulp van anderen plannen uitwerken voor duurzame energie, verdienen steun en navolging.

De overheid moet zelf het goede voorbeeld stellen. Alle stroom voor de gemeentelijke overheidsgebouwen moeten groen zijn en het liefst binnen de gemeente zelf opgewekt. De ChristenUnie wil samen met de woningbouwcorporaties afspraken maken over het verduurzamen van woningen.

Op initiatief van de ChristenUnie is de gemeente Leeuwarden onderweg om **fairtrade gemeente** te worden in 2018. Dit willen we blijven stimuleren door ook na 2018 *fairtrade* onderdeel te laten zijn van gemeenschappelijk beleid.

Speerpunten in Leeuwarden zijn:

- + Geen gaswinning in de gemeente Leeuwarden;
- + Maximale ruimte geven aan duurzame initiatieven;
- + Het verstrekken van energieleningen voor omschakelen naar duurzame energie;
- + Afspraken maken met woningbouwcorporaties over het verduurzamen van huurwoningen;
- + Fairtrade ook stimuleren na 2018 en integreren in gemeenschappelijk beleid;
- + De ChristenUnie wil het gebruik van streekproducten bevorderen;
- + Dierenwelzijn staat bij ChristenUnie voorop en moet worden bevorderd.

Verkeer en vervoer

Waar staat de ChristenUnie voor?

De afgelopen jaren is er veel geïnvesteerd in de wegen en het **openbaar vervoer**. De stad is inmiddels goed bereikbaar. We willen een nog betere treinverbinding naar de **Randstad** en naar **Noord-Duitsland** om de positie van Leeuwarden nog verder te versterken voor werkgelegenheid, vervoer van zakelijke producten en diensten en toerisme. De haalbaarheid van een **nachttrein** tussen Leeuwarden en Groningen, helemaal met Culturele Hoofdstad 2018 in aantocht, zou na de verdubbeling van het spoor met een experiment onderzocht moeten worden.

Fietsers willen we meer ruimte geven. Het **fietsplan** waarin de binnenstad vanuit alle buitenwijken en dorpen veilig en snel per fiets te bereiken is, moet de komende jaren worden gerealiseerd.

Ook de bereikbaarheid van de stad voor **mindervaliden** is voor ons een belangrijk punt. De verbindingen tussen de 39 dorpen van onze gemeente en de stad zelf vragen om goed onderhoud; waar nodig moet geïnvesteerd worden in verbreding van wegen of scheiding van auto- en fietswegen om de verbindingen tussen de dorpen en de stad goed te houden en waar nodig te verbeteren.

De ChristenUnie is voor een **autoluwe binnenstad**. In de historische Leeuwarder binnenstad stimuleert de ChristenUnie parkeren in parkeergarages.

Speerpunten in Leeuwarden zijn:

- + Voor een vitale positie van Leeuwarden moet extra gelobbyd worden voor beter verbinding met de Randstad en Noord Duitsland;
- + De ChristenUnie wil in overleg met de Adviesraad Sociaal Domein een project starten om de binnenstad toegankelijker te maken voor mindervaliden;
- + De veiligheid en kwaliteit van de belangrijkste verbindingswegen met de dorpen wordt jaarlijks geëvalueerd en zo nodig verbeterd;
- + Voor de ChristenUnie gaan wandelaars en fietsers in het centrum voor op automobilisten.

Financiën

Waar staat de ChristenUnie voor?

De gemeente dient zorgvuldig om te gaan met haar financiën. Geld moet deugdzzaam besteed worden en er moet duurzaam met budget worden omgegaan. Ook dit is een vorm van **rentmeesterschap**. Tijdens de achter ons liggende crisis jaren heeft de gemeente met geleend geld toch veel plannen kunnen ontwikkelen. Nu de crisis achter ons ligt, is het zaak om leningen af te lossen en de **schuldquota** (78,4%) naar beneden te brengen. Het **eigen vermogen** is de afgelopen periode met 20 miljoen gedaald. **Gemeentelijke belastingen** mogen maximaal met de jaarlijkse index stijgen en streven naar kostenniveau onder het Friese gemiddelde.

De Gemeente Leeuwarden zal -om de financiën op orde te krijgen- de komende vier jaar duidelijk en soms onpopulaire beheersmaatregelen moeten treffen bij de **Jeugdzorg**. De kosten zullen naar beneden moeten en het tekort van 12 miljoen moet worden teruggebracht. Ook is het structureel tekort op de bijstand een grote zorg. Het aantal mensen in de **bijstand** moet structureel omlaag. Leeuwarden zal hierbij als centrumgemeente een voortrekkersrol moeten aannemen.

De stad is qua **infrastructuur** zo goed als af. De komende periode moet de gemeente investeren in mensen en niet in asphalt. Gelden voorkomend uit de verkoop van de voetbalvelden achter het huidige Cambuurstadion, gaan volgens afspraak naar het ontwikkelingsfonds SIOF. Deze gelden zullen wat ons betreft de komende periode niet worden aangewend om de **Prins Hendrikbrug** beweegbaar te maken. Dit kan alleen doorgang vinden als de Provincie mee participeert en het leeuwendeel van de kosten op zich neemt. De Prins Hendrikbrug zal deze periode niet vervangen worden door een beweegbare brug. De kosten zijn te hoog en de impact voor het wegverkeer van noord naar zuid is te groot.

Na twee herindelingen met de daarbij behorende uitbreiding van ambtenaren en taken, wil de ChristenUnie scherp aan de (personele) wind zeilen.

Speerpunten:

- + Schuldquota terug brengen;
- + Kosten Jeugdzorg -in overleg met de Friese gemeenten- structureel naar beneden zonder dat er op de zorg minder wordt. Slimmer omgaan met het geld;
- + Gemeentelijke belastingen mogen maximaal met de jaarlijkse index stijgen en streven naar kostenniveau onder het Friese gemiddelde;
- + Er moet een plan van aanpak komen om de kosten voor de bijstand in de hand te houden. Het aantal mensen in de bijstand moet naar beneden;
- + Van mensen in de bijstand mag -naar vermogen- een maatschappelijke bijdrage worden gevraagd;
- + De Prins Hendrikbrug zal deze periode niet vervangen worden door een beweegbare brug. De kosten zijn te hoog en de impact voor het wegverkeer van noord naar zuid is te groot;
- + De hondenbelasting zal de komende vier jaar niet stijgen. Als de inkomsten van deze doelbelasting de kosten overstijgen, gaat deze gemeentelijke belasting maar beneden;
- + Waar mogelijk het aantal ambtenaren en taken verminderen.

Cultuur

Waar staat de ChristenUnie voor?

De ChristenUnie ziet cultuur als de kers op de taart die burgers onderling verbindt. Cultuur is een middel om te kijken naar de wereld om ons heen. De verschillende musea en het Historisch Centrum Leeuwarden zorgen voor historisch besef en geven de rijke cultuur van Leeuwarden en Fryslân weer.

De ChristenUnie voelt zich thuis bij de **lokale cultuur** en de vele initiatieven die genomen worden. Uitgangspunt bij cultuurevenementen moet zijn: de gebruiker betaalt (ook de kosten van beveiliging, schoonmaak, etc.). Cultuur moet toegankelijk zijn voor iedereen; de gemeente moet daarom kritischer zijn bij de verstrekking van **subsidies** en bij de verantwoording daarover. De subsidie voor De Harmonie moet **taakstellend** worden.

De ChristenUnie is voorstander voor **festivals** in onze stad. Maar het is ook van mening dat de **Groene Ster** bestemd is voor dagrecreatie. Ook 'de bult' achter het Rengerspark is geen festivalterrein.

De ChristenUnie is blij met Leeuwarden als **Culturele Hoofdstad 2018**. En wil zich komende raadperiode voornamelijk inzetten om de **legacy** (erfenis) van "LF2018" te bevorderen. Met name op het gebied van werkgelegenheid en armoedebestrijding.

Speerpunten in Leeuwarden zijn:

- + Cultuur is toegankelijk voor iedereen; de gebruiker betaalt;
- + (Culturele) subsidies kritisch tegen het licht houden; verlaging van de financiële grens waarvoor verantwoording afgelegd moet worden;
- + Subsidie voor de Harmonie wordt taakstellend.

Sport

Waar staat de ChristenUnie voor?

In Leeuwarden zijn tal van voorzieningen waar uiteenlopende sporten worden beoefend. Sport zorgt voor sociale binding, een gezonde gemeenschap en discipline. De ChristenUnie is een groot voorstander van **amateur- en breedtesport** waarin iedereen kan participeren. **Sportverenigingen** verdienen daarom ondersteuning. Tarifiering bij sport en sportaccommodaties is afhankelijk van de situatie, de ChristenUnie is voor maatwerk per vereniging.

De ChristenUnie is voorstander van een experiment om samenwerking te bevorderen tussen sportvereniging en buurthuizen, om uit te zoeken hoe sociale cohesie en beweging aan de ene kant gestimuleerd kan worden en eenzaamheid aan de andere kant bestreden kan worden.

ChristenUnie Leeuwarden is ook trots op haar topsporters en wil graag meedenken hoe **topsport** het best gefaciliteerd kan worden in Leeuwarden.

Speerpunten in Leeuwarden zijn:

- + Sport voor iedereen; ondersteuning van deelname van kinderen en jongeren uit arme gezinnen en van mindervaliden;
- + Bij de realisatie van het nieuwe Cambuurstadion wil de ChristenUnie de belangen van de omliggende wijken scherp bewaken, met name op het gebied van veiligheid en overlast;
- + Een experiment voor samenwerking tussen de sportverenigingen en andere sociale partners in de wijk voor het verhogen van de leefbaarheid van de wijk, sociale cohesie en beweging.